

voedsel en waren autoriteit

het rookverbod

informatieblad 21 / 8 april 2003

Tabakswet

Sinds 1 januari 1990 is de Tabakswet en het uitvoeringsbesluit van de Tabakswet "Besluit beperking verkoop en gebruik tabaksproducten" van kracht. Hierin staat dat "het bevoegde orgaan van instellingen, diensten en bedrijven die door de Staat en de openbare lichamen worden beheerd" en "degenen die het beheer hebben over inrichtingen voor gezondheidszorg, maatschappelijke dienstverlening, sport, sociaal-cultureel werk of onderwijs" verplicht zijn een rookverbod in te stellen zoals omschreven in het genoemde uitvoeringsbesluit.

Wijzigingen op de oude tabakswet

In de gewijzigde Tabakswet, die op 16 april 2002 door de 1^e Kamer is aangenomen, wordt een uitbreiding aangekondigd van de inrichtingen waar een rookverbod dient te worden ingesteld. Inrichtingen voor kunst en cultuur zijn toegevoegd aan de lijst van inrichtingen waar een rookverbod geldt. Tevens worden werkgevers verplicht gesteld maatregelen te treffen, zodat werknemers in staat worden gesteld hun werkzaamheden te verrichten zonder overlast van roken door anderen te ondervinden. Deze maatregelen zijn ook verplicht voor passagiers van personenvervoer en voor passagiers van Nederlandse luchtvaartmaatschappijen.

De inwerkingtreding van bovenstaande uitbreidingen zal op basis van geleidelijkheid plaatsvinden en is afhankelijk van de politieke besluitvorming.

De volgende inwerkingtredingdata worden verwacht:

- De verplichting aan werkgevers om maatregelen te treffen waarbij werknemers in staat worden gesteld hun werk te verrichten zonder overlast van roken door anderen te ondervinden: 1 januari 2004.
- De verplichting aan exploitanten van middelen van personenvervoer (bus, trein, taxi, boot, etc.) om maatregelen te treffen waarbij passagiers zonder hinder of overlast van roken hun reis kunnen volbrengen: 1 januari 2004.
- Toevoeging van inrichtingen op het terrein van kunst en cultuur ("Besluit beperking verkoop en gebruik tabaksproducten"): vooralsnog onbekend.
- Vervallen van de uitzonderingspositie voor niet-gesubsidieerde inrichtingen en de buitensportinrichtingen op het terrein van het Welzijnsbeleid ("Besluit beperking verkoop en gebruik tabaksproducten"): vooralsnog onbekend.

Naast deze bepalingen is het sanctiemiddel boeterapport ingevoerd, hetgeen in de oude Tabakswet ontbrak. Dit houdt in dat er een proces-verbaal kan worden opgemaakt wat kan resulteren in het uitschrijven van een bekeuring. Dit sanctiemiddel is op 14 november 2002 in werking getreden.

Waar is het rookverbod nu van kracht?

In de bijlage wordt een overzicht gegeven van instellingen, diensten en bedrijven die door de Staat en openbare lichamen worden beheerd en van gebouwen of inrichtingen die vallen onder de categorieën die nader genoemd zijn in het "Besluit beperking verkoop en gebruik tabaksproducten".

Binnen deze aangewezen gebouwen of inrichtingen moet op grond van de Tabakswet en het bijhorend uitvoeringsbesluit in ieder geval het rookverbod worden ingesteld, aangeduid en gehandhaafd in de in het besluit voorgeschreven ruimten.

Ruimten met een rookverbod

Het instellen en handhaven van rookverboden is verplicht in de volgende ruimten: ruimten met loketten, wachtruimten, hallen, gangen en trappen, liften, vergaderzalen, leslokalen, toiletten, kantines, recreatie- en soortgelijke ruimten en overige publiekstoegankelijke ruimten.

Afwijkingen van het rookverbod (zgn. rookruimten)

Om de rokers enigszins tegemoet te komen, kan in beperkte mate afgeweken worden van het rookverbod. Er mag een uitzondering worden gemaakt op het rookverbod in recreatie- en soortgelijke ruimten, kantines en wachtruimten.

Het maken van de uitzondering op het rookverbod is aan regels gebonden. Dit kan alleen wanneer er van één type ruimte, meerdere op dezelfde verdieping zijn. Hooguit de helft van deze ruimten, en dan de ruimte met het kleinste vloeroppervlak, mag worden uitgezonderd van het rookverbod. (Indien er bijvoorbeeld twee kantines op één verdieping zijn, moet in de grootste kantine het roken worden verboden en mag in de kleinste het roken worden toegestaan.)

Ook mag een "aparte" afgesloten rookkamer worden ingericht (zonder een andere functie!). Uiteraard mogen de rookruimten geen overlast veroorzaken naar aangrenzende ruimten.

Kenbaar maken van het rookverbod

De wetgeving bepaalt dat in alle ruimten waar het rookverbod is ingesteld een aanduiding met de tekst "roken verboden" of een begrijpelijke aanduiding (bijv. een pictogram) moet worden vermeld.

Eventueel kan hiervan worden afgeweken door bij alle ingangen van het gebouw op de buitendeur de tekst "roken verboden" of een begrijpelijke aanduiding te vermelden, aangevuld met een tekst dat dit rookverbod geldt voor het gehele gebouw. Bijvoorbeeld de tekst "In het gehele gebouw geldt een rookverbod", of een tekst met dezelfde betekenis. Deze aanduiding mag eventueel worden aangevuld met de tekst: "behalve in de daarvoor aangewezen ruimte(n)", of een soortgelijke tekst indien er rookruimten aanwezig zijn. Deze aanvullende tekst mag eventueel worden geplaatst in het "voorportaal" bij de ingang. Een asbak om sigaretten te doven mag hier niet staan!

Handhaven van het rookverbod

Het handhaven van het rookverbod is een taak van de beheerder van het betreffende gebouw. Dat wil zeggen dat hij of zij verantwoordelijk is voor de naleving van het rookverbod door ervoor te zorgen dat er niet gerookt wordt waar dat niet is toegestaan. Indien rokers het rookverbod blijven negeren in het openbare gebouw moet de beheerder maatregelen nemen.

Een rokende bezoeker moet worden verzocht zijn gedrag te veranderen of het gebouw te verlaten omdat hij een overheidsregel overtreedt. Wie zich verzet tegen de opdracht om het gebouw te verlaten, kan zich schuldig maken aan lokaalvredebreuk. Dit is een strafbaar feit dat bij de politie kan worden aangegeven en waarover de strafrechter uiteindelijk beslist.

Indien de beheerder van het gebouw in zijn verantwoordelijkheid tekort schiet, kan de Voedsel en Waren Autoriteit worden ingeschakeld.

De Voedsel en Waren Autoriteit is belast met het toezicht op de naleving van de Tabakswet en kan, indien niet aan de wettelijke voorschriften wordt voldaan, een boeterapport (proces-verbaal) opmaken.

Rookverbod bij huur of paching

De Tabakswet blijft gelden wanneer een ruimte in een openbaar gebouw (tijdelijk) verhuurd wordt aan derden. Gedacht kan worden aan een toneelvereniging die 's avonds een ruimte in een school gebruikt. De beheerder blijft dan ook verantwoordelijk voor de handhaving van het rookverbod in het gebouw.

Dit geldt ook wanneer bijvoorbeeld de kantine van een gebouw verpacht is. Op basis van de Tabakswet blijft de beheerder van het gebouw verantwoordelijk voor het instellen, aanduiden en handhaven van het rookverbod in alle ruimten (dus ook in de kantine).

Indien de gemeente het gebouw beheert, is uiteraard de gemeente verantwoordelijk voor het instellen, aanduiden en handhaven van het rookverbod.

Indien u verder advisering wenst over de invoering van het rookverbod kunt u zich laten informeren door "Stivoro, voor een rookvrije toekomst", Postbus 16070, 2500 BB DEN HAAG, Telefoon 0800 0600, internet www.rokenendewet.nl

NB: Ondanks dat geprobeerd wordt de infobladen zo up-to-date mogelijk te houden, kan het voorkomen dat er inmiddels nieuwe regelgeving is afgekondigd. De tekst van de geldende wetgeving is bepalend. Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend.

Indien u over de inhoud van dit informatieblad vragen heeft, kunt u zich wenden tot de gratis Warenklachtenlijn van de Voedsel en Waren Autoriteit/Keuringsdienst van Waren, telefoon 0800 0488, Postbus 19506, 2500 CM DEN HAAG, internet www.vwa.nl

Bijlage infoblad rookverbod

Categorieën van organisaties waar een rookverbod geldt.

In deze bijlage wordt een indeling gegeven van organisaties die het rookverbod sinds 1990 moeten instellen, aanduiden en handhaven.

Algemeen criterium:

Het rookverbod geldt alleen voor die instellingen, diensten, bedrijven, inrichtingen, projecten, voorzieningen, organisaties en gebouwen die door de Staat, de openbare lichamen, de provincies en/of de gemeenten worden beheerd, gesubsidieerd en/of in stand worden gehouden en vallen onder de categorie overheid, gezondheidszorg, maatschappelijke dienstverlening, sport, sociaal-cultureel werk of onderwijs.

Bij twijfel:

Als de soortnaam van een instelling niet voorkomt op de lijsten, maar wel te plaatsen lijkt in één van de categorieën, moet het algemene criterium de doorslag geven.

Indeling op basis van de Tabakswet en het bijbehorende uitvoeringsbesluit:

- Artikel 10 van de Tabakswet:
  - Instellingen, diensten en bedrijven die door de Staat, de openbare lichamen, de provincies en de gemeenten worden beheerd (**overheid**)

- Artikel 11 van de Tabakswet juncto artikel 3, 2^e lid van het Besluit beperking verkoop en gebruik tabaksproducten
  - a. Inrichtingen op het terrein van de **gezondheidszorg**
  - b. **Verzorgingshuizen**
  - c. Inrichtingen op het terrein van **welzijn**, uitgezonderd de inrichtingen voor beoefening van buitensport
  - d. Inrichtingen op het terrein van de **jeugdhulpverlening**
  - e. **Onderwijs** inrichtingen

Lijst met voorbeelden van organisaties die vallen onder respectievelijk artikel 10 of artikel 11 juncto artikel 3, 2^e lid van het Besluit beperking verkoop en gebruik tabaksproducten en derhalve een rookverbod moeten instellen, aanduiden en handhaven.

Artikel 10 van de Tabakswet

Instellingen, diensten en bedrijven die door de Staat, de openbare lichamen, de provincies en de gemeenten worden beheerd. (overheid)

ambassades (Nederlandse)
basisgezondheidsdiensten
begraafplaatsen en crematoria (gemeentelijke)
belastingkantoren
consulaten (Nederlandse)
domeinen (diensten der)
douanekantoren
gemeentehuizen
gemeentelijke diensten
gemeentewerken (bureaus)
gerechtshoven
gevangenissen.
gezantschappen (Nederlandse)
grondbedrijven (gemeentelijke)
Hoge Raad
huuradviescommissies
inspecties invoerrechten
kantongerechten
kazernes (militaire, brandweer-)
luchtmacht (vliegtuigen en bases)
marechaussee (bureaus)
marine (schepen en vestigingen)
militaire tehuizen
ministeries
openbaar vervoer bedrijven, indien niet geprivatiseerd
overheidsarchieven
parketten
parlementsgebouwen (Eerste en Tweede Kamer)
penitentiaire inrichtingen

politiekantoren
produkt- en bedrijfsschappen
provinciehuizen
provinciale diensten
Raad van State
Raden van Arbeid
rechtbanken
Rijksdienst wegverkeer
rijksdiensten
Rijksgebouwendienst (bureaus)
Rijksinkoopbureau
Rijkswaterstaat (bureaus)
sociale diensten (gemeentelijke)
sociale werkplaatsen (meestal)
VWA / Keuringsdienst van Waren
water- en zuiveringsschappen

Artikel 11 van de Tabakswet juncto artikel 3, 2^e lid van het Besluit beperking verkoop en gebruik tabaksproducten

a. Inrichtingen op het terrein van de gezondheidszorg

abortusklinieken
academische ziekenhuizen
adviesbureaus voor geslachtsziekten
ambulancevervoer (centrale posten)
audiologische centra
beademingscentra
beschermde woonvormen
bloedbanken
consultatiebureaus voor alcohol en drugs
consultatiebureaus voor geboorteregeling
consultatiebureaus voor tuberculosebestrijding
dialysecentra
epilepsie-inrichtingen
geestelijk gehandicapten (gespecialiseerd jeugd- en volwassenenwerk)
geestelijke gezondheidszorg instituten

gehandicapten instellingen (algemene, dagverblijven, gezinsvervangende tehuizen)
(regionale, voor ambulante) gezondheidscentra
gezinsverzorgingsinstellingen
jeugd-tandverzorgingsinstellingen
kinder- en jeugdpsychiatrische voorzieningen
kindertehuizen (medische)
kleuterdagverblijven (medische)
kraamcentra
kraaminrichtingen
kruisorganisaties
laboratoria (gezondheidszorgprestatie)
poliklinieken
psychiatrische afdelingen van algemene ziekenhuizen
psychiatrische dag- en nachtbehandelingsinrichtingen
psychiatrische universteitsklinieken
psychiatrische ziekenhuizen
psychogeriatrische afdelingen
psychogeriatrische verpleeghuizen
radiotherapeutische centra
revalidatiecentra
revalidatiedagbehandelingsinrichtingen
Rutgershuizen
sanatoria
schooltandartsendiensten
Stichting Eurotransplant
stichtingen voor klinisch genetisch onderzoek
streeklaboratoria Rijksinstituut voor Volksgezondheid en
Milieuhygiëne
trombosediensten
verpleeghuizen
verslavingsklinieken
ziekenhuizen
zintuiglijk gehandicapten inrichtingen zwakzinnigeninrichtingen

Artikel 11 van de Tabakswet juncto artikel 3, 2^e lid van het Besluit beperking verkoop en gebruik tabaksproducten

b. Verzorgingshuizen

bejaardenoorden

Artikel 11 van de Tabakswet juncto artikel 3, 2^e lid van het Besluit beperking verkoop en gebruik tabaksproducten

c. Inrichtingen op het terrein van welzijn

Deze inrichtingen zijn voor publiek toegankelijk, ontvangen (meestal) subsidie van de overheid en bieden activiteiten aan in het kader van het welzijnsbeleid, genoemd in artikel 2 van de Welzijnswet 1994. Inrichtingen voor beoefening van buitensport zijn uitgezonderd! → alleen bij overdekte sportaccommodaties is het rookverbod verplicht. Niet alle sportinrichtingen worden door de overheid beheerd, gesubsidieerd of in stand gehouden. Particuliere sportinrichtingen vallen niet onder de verboden.

advies- en informatiecentra (maatschappelijke)

begeleid kamerwonen projecten (de gemeenschappelijke ruimten)

bejaardenclubs en –sociëteiten

bibliotheken (openbare), bibliotheken voor zeevarenden, blinden en andere bijzondere bibliotheken,

bibliotheekwerk (openbaar, voorzieningen voor dienstverlening aan, vernieuwing van en ondersteuning in de provincie)

blijf-van-mijn-lijf-huizen

Boddaert-huizen

club- en buurthuiswerk instellingen

drughulpverleningsinstellingen (ambulante)

eerstelijns hulpinstellingen

emancipatie-activiteiten

emancipatiewerk (landelijke voorzieningen)

hometraining-instellingen

informatiecentra

jeugd- en jongerenwerk instellingen

jeugd- en jongerenwerk (landelijke (identiteits-) organisaties, voorzieningen voor activiteiten en ondersteuning door provinciale organisaties en door provinciale afdelingen met meer dan 3.000 leden van identiteits-organisaties)

jongerenorganisaties (landelijke, politieke)
Kinderbescherming (Raden voor de)
kindercreches
kinderdagverblijven
kindertelefoons
kinderopvang (algemene, buitenschoolse)
kunstbeoefening en kunstzinnige vorming (amateuristische, landelijke en plaatselijke voorzieningen)
maatschappelijke opvang en hulpverlening (landelijke voorzieningen)
maatschappelijk werk bureaus (algemeen)
medische kleuterdagverblijven
minderheden (landelijke organisaties)
minderheden (welzijnswerk)
opbouwwerk instellingen
opbouwwerk (landelijke voorzieningen)
opvangcentra (centrale, voor eerste opvang vluchtelingen) opvangcentra (algemene, landelijke en op levensbeschouwelijke grondslag)
opvangcentra asielzoekers
opvang-, introductie- en maatschappelijke oriëntatie-projecten voor vluchtelingen
ouderen (voorzieningen voor handhaven en bevorderen van zelfstandig blijven wonen)
ouderenwerk (gecoördineerd)
peuterspeelzalen
pleegzorg~centrales
samenwerkingsverbanden
sociaal-culturele activiteiten (voorzieningen)
sociaal-cultureel werk (landelijke organisaties)
sociaal-culturele activiteiten voor niet-actieven (plaatselijke en landelijke voorzieningen)
Sociaal Psychiatrische Diensten
sociale raadslieden (bureaus)
speeltuinwerk
sport, sportieve recreatie, sportstimulering en sportgezondheidszorg (organisaties met een landelijk draagvlak)
sportbeoefening (werkzaamheden voor bevorderen veiligheid)

sportinrichtingen:

- gymnastieklokalen
- sporthallen
- sportscholen
- zwembaden (overdekte)

sportkantines voor binnensport

sportopleidingsinstellingen (landelijke)

telefonische hulpdiensten (voorzieningen voor activiteiten van)

therapeutische gezinsverpleging

thuislozenzorg

tolkencentra (regionale, voor minderheden)

vormings- en ontwikkelingswerk (plaatselijke en landelijke organisaties)

vormingswerk in intemaatsverband

vrijwilligerscentrales

vrijwilligerswerk (landelijke organisaties)

vrouwen- en sexualiteitshulpverleningsinstellingen

wegloophuizen

Artikel 11 van de Tabakswet juncto artikel 3, 2^e lid van het Besluit beperking verkoop en gebruik tabaksproducten

d. Inrichtingen op het terrein van de jeugdhulpverlening:

jeugdhulpverleningsinstellingen (erkende algemene) jeugdhulpverlening (koepelorganisaties)

Artikel 11 van de Tabakswet juncto artikel 3, 2^e lid van het Besluit beperking verkoop en gebruik tabaksproducten

e. Onderwijs inrichtingen:

basisscholen

basiseducatie instellingen

Experimentenwet Onderwijs instellingen

hoger beroepsonderwijs instellingen

Open Universiteit

scholen voor speciaal en voortgezet onderwijs

scholen voor voortgezet onderwijs

universiteiten